

Zoogdiervereniging VZZ

Vleermuisonderzoek Geuzenveld-Slotermeer

R.M. Koelman

Juni 2006
Rapport van de Zoogdiervereniging VZZ
In opdracht van Ingenieursbureau BCC

Vleermuisonderzoek Geuzenveld-Slotermeer

R.M. Koelman

Rapport nr.:	2006.19 Eindconcept
Project nr.:	430.200
Datum uitgave:	Juni 2006
Auteurs:	R.M. Koelman
Projectleiding:	D. Wansink
Productie:	Stichting VZZ Oude Kraan 8, 6811 LJ Arnhem, Nederland Tel. 026-3705318, e-mail: zoogdier@vzz.nl
Naam en adres opdrachtgever:	Ingenieursbureau BCC Postbus 75 4140 AB Leerdam

Dit rapport kan worden geciteerd als:

R.M. Koelman, 2006. Vleermuisonderzoek Geuzenveld-Slotermeer. VZZ rapport 2006.19. Zoogdierverseniging VZZ, Arnhem.

De Stichting VZZ, onderdeel van de Zoogdierverseniging VZZ, is niet aansprakelijk voor gevolgschade, evenals voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van de VZZ; opdrachtgever vrijwaart de VZZ voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Zoogdierverseniging VZZ (VZZ)

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden veeveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Zoogdierverseniging VZZ, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Inhoud

1. Inleiding
2. Aanpak
3. Resultaten
4. Volledigheid
5. Aanbevelingen
6. Conclusies

Zoogdiervereniging VZZ

Vleermuisonderzoek Geuzenveld-Slotermeer

1. Inleiding

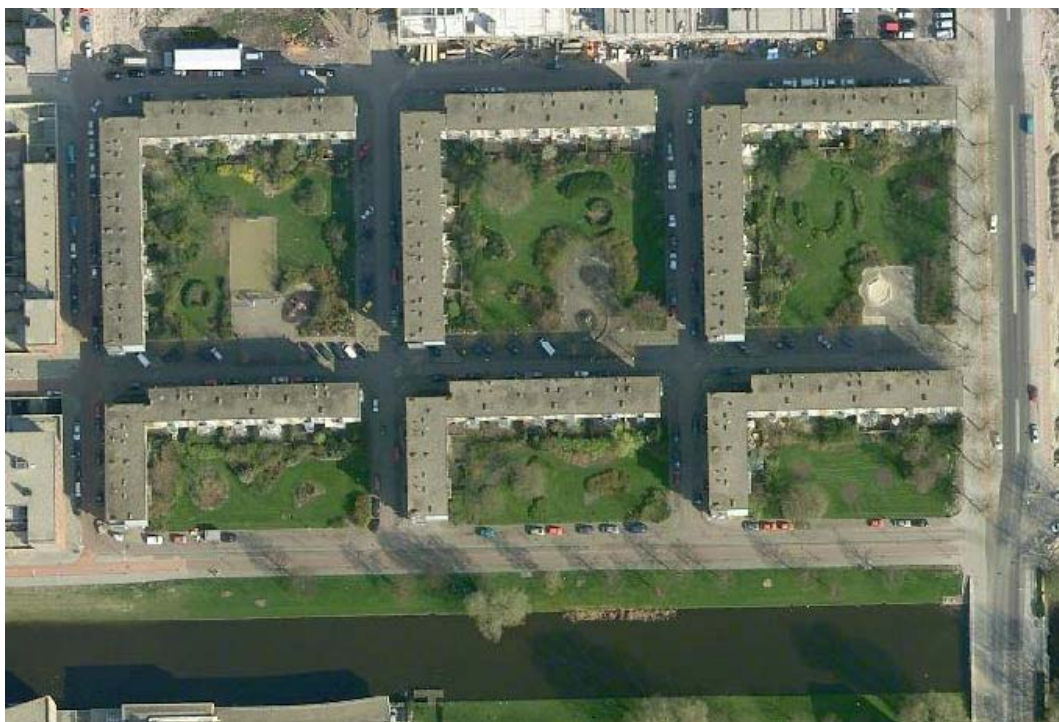
In de Eendrachtsparkbuurt in het stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer van de gemeente Amsterdam wordt een aantal bouwblokken gesloopt in het kader van wijkvernieuwing. Het betreft een zestal naoorlogse portieketageflats van vijf woonlagen. De flats zijn gelegen binnen de begrenzing van de W. Ripperdastraat in het noorden, de Dr. H. Colijnstraat in het oosten, de Albardagracht in het zuiden en de P. van der Werfstraat in het westen. Door de geplande sloop zijn mogelijk schadelijke handelingen t.a.v. vleermuizen op voorhand niet uit te sluiten.

Vleermuizen hebben wettelijk gezien een hoge beschermingsstatus: alle Nederlandse soorten staan in bijlage 4 van de EU-Habitatrichtlijn.

De Flora- en faunawet kent een strikt verbod op het verstoren of vernielen van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen in engere zin. Foerageergebieden en vliegroutes vallen onder 'verblijfplaatsen van een soort in het landschap in ruimere zin'. De zorgplicht en de verbodsbepalingen zoals opgenomen in de Flora- en faunawet beogen negatieve effecten van de realisatie van een plan op jachtgebieden en vliegroutes zoveel mogelijk te vermijden of te mitigeren.

Op grond van bovenstaande diende in het kader van de Flora- en faunawet onderzoek plaats te vinden naar de vleermuiswaarden van het plangebied, waarbij met name eventueel aanwezige vaste verblijfplaatsen van vleermuizen in kaart werden gebracht. Ingenieursbureau BCC bv heeft de Zoogdierverseniging VZZ opdracht gegeven tot het uitvoeren van dit onderzoek.

Het plangebied is onderzocht gedurende twee bezoeken in de maanden mei en juni. Een geplande ronde in de nazomer (tweede helft augustus - eerste helft september) kon geen doorgang vinden vanwege de gewenste opleverdatum van de rapportage op uiterlijk 07 juni 2006.

Figuur 1. Luchtfoto van de te slopen portieketageflats.

2. Aanpak

Onderzocht diende te worden welke vleermuissoorten in het plangebied voorkomen en op welke manieren deze de in het gebied aanwezige landschapselementen gebruiken.

Hiertoe is het plangebied in de nachten van 28 op 29 mei en 04 op 05 juni 2006 tussen 21.45 (zonsondergang) en 05.30 (zonsopgang) uur onderzocht. Het veldwerk werd uitgevoerd door de auteur. Er is geïnventariseerd met behulp van een Petterson ultrasound detector D 100 met koptelefoon. Het plangebied werd hierbij steeds tijdens meerdere rondes te voet doorkruist.

3. Resultaten

Gewone dwergvleermuis

In het plangebied zelf werden enkele gewone dwergvleermuizen (*Pipistrellus pipistrellus*) waargenomen.

Tijdens het onderzoek zijn in alle binnentuinen van de bouwblokken foeragerende of passerende exemplaren waargenomen, waarbij het steeds om één individu tegelijk ging. De binnentuinen zijn beschermd gelegen en bestaan uit grasveldjes met bomen en struiken. Dergelijke omgevingen vormen een geschikt foerageerbiotoop voor diverse soorten vleermuizen en dan met name de gewone dwergvleermuis.

Ook langs de ten zuidwesten van het plangebied gelegen Albardagracht werden enkele foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen.

Op één plek werd in de vroege ochtend van 29 mei zwermgedrag waargenomen. Het betrof één exemplaar dat geurende tenminste een tiental minuten rondvloog bij de noordwesthoek van het bouwblok op de hoek van de K.S. Hasselaarstraat en de P. van der Werfstraat. Het dier vloog daarbij aan op de rechteronderkant van het middelste van een drietal raampjes op de vijfde bouwlaag. Vermoedelijk bevindt zich tussen het kozijn en de muur een toegang tot een ruimte die als verblijfplaats wordt gebruikt.

Het zwermgedrag werd slechts gedurende één ronde waargenomen. Op grond van de waarnemingen kan worden geconcludeerd dat zich in dit bouwblok een verblijfplaats bevindt van een los exemplaar of ten hoogste een kleine groepje van de gewone dwergvleermuis. Het gaat hierbij vermoedelijk om één/enkele mannetjes. **Dergelijke verblijfplaatsen van mannetjes kunnen later in het seizoen worden gebruikt als paarverblijf.** Wettelijk gezien heeft de aangetroffen verblijfplaats de status van vaste rust- of verblijfplaats. Voor de vernietiging hiervan dient een ontheffing ex art. 75 van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd.

Watervleermuis en laatvlieger

Boven het water van de ten zuidwesten van het plangebied gelegen Albardagracht werden enkele foeragerende watervleermuizen (*Myotis daubentonii*; naar schatting 2-5 individuen) en eenmaal een laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) waargenomen.

4. Volledigheid

Groepen vleermuizen kunnen in de loop van een jaar van verblijfplaats wisselen. Doordat het onderzoek is uitgevoerd in de periode dat de vleermuizen het meest kwetsbaar zijn (kraamtijd: mei tot en met eerste helft juli) zijn de grootste risico's afgedekt.

Er is niet geïnventariseerd in de periode van de balts van de gewone dwergvleermuis (eind augustus / september). Er is dus geen informatie over het eventueel voorkomen van paarverblijven en de daaraan te koppelen kleine groepjes overwinterende gewone dwergvleermuizen. Op basis van de waarnemingen in mei en juni kan dit niet worden uitgesloten.

Bij de gewone dwergvleermuis kunnen overigens wel de paarterritoria worden gevonden, maar slechts bij toeval de feitelijke paarplaatsen/verblijfplekken.

Daarnaast dient er op gewezen te worden dat vleermuizen door hun kleine formaat gebruik kunnen maken van zeer kleine ruimten in gebouwen, bijvoorbeeld spouwen en ruimtes achter dakbeschotten, loodslabben en gevelbetimmeringen. Indien zich in een gebouw een grotere groep vleermuizen bevindt kan deze door gericht onderzoek met een grote mate van zekerheid worden vastgesteld. Verblijfplaatsen van solitaire dieren of kleine groepjes echter kunnen zelfs bij een gericht onderzoek onontdekt blijven. Dit betekent dat het vrijwel nooit mogelijk is om met 100% zekerheid te zeggen dat gebouwen niet door vleermuizen worden gebruikt.

5. Aanbevelingen

Op grond van bovenstaande zal in het kader van vermindering en mitigatie altijd gesloopt dienen te worden in een relatief veilige periode en op een voorzichtige manier.

De relatief veilige perioden voor sloop buiten de paartijd en buiten de winterperiode kunnen gevonden worden in de periodes:

- Eind maart tot en met april, waarbij dan gekozen dient te worden voor een warmere periode. De dieren zijn dan niet meer lethargisch (overwintering voorbij) en kunnen dus zelfstandig een andere verblijfplaats zoeken. De kraamperiode is nog niet begonnen.
- Oktober - november, waarbij dan gekozen dient te worden voor een warmere periode. De dieren zijn dan nog niet lethargisch en kunnen dus zelfstandig een andere verblijfplaats zoeken. De overwinteringsperiode is nog niet begonnen.

Het slopen van de gebouwen dient te gebeuren met een voorzichtige aanpak: strippen in plaats van met de kogel. Het verdient aanbeveling tijdens het slopen een vleermuisdeskundige oproepbaar te hebben. Indien er tijdens het slopen tijdens de aangegeven veilige periode onverhoopt toch nog vleermuizen aangetroffen worden dient het sloopwerk op deze plek tijdelijk stilgelegd te worden en dient er een vleermuisdeskundige bij geroepen te worden die de gevonden dieren op kan vangen en elders kan vrijlaten.

Aanbevolen kan worden in de nieuwe bebouwing mogelijkheden voor verblijfplaatsen voor vleermuizen te realiseren. Hierbij moet gedacht worden aan eenvoudige maatregelen als het geven van toegang tot de ruimte in de spouwmuren of onder de daklijsten aan vooral de zuidelijke of zuidwestelijke zijde van de gebouwen. Al naar gelang het ontwerp van de gebouwen zijn er vele mogelijkheden denkbaar. Het verdient aanbeveling in overleg tussen de architect en een vleermuisdeskundige een aan het specifieke ontwerp aangepast advies te laten opstellen.

Omdat er door de sloop van de bouwblokken tenminste één verblijfplaats daadwerkelijk wordt vernietigd dient er van te worden uitgegaan dat in de te verlenen ontheffing ex art. 75 van de Flora- en faunawet de voorwaarde zal zijn opgenomen dat hiervoor compensatie wordt gepleegd.

Een kort vervolgonderzoek in de periode augustus / september zal meer duidelijkheid geven of en zo ja waar met paarverblijven en wintergroepjes rekening gehouden dient te worden. Voor de gebouwen waar dit niet zo is zal meer handelingsvrijheid ontstaan.

6. Conclusies

In de te slopen bouwblokken is een verblijfplaats aangetroffen van de gewone dwergvleermuis. Voor de vernietiging hiervan dient een ontheffing ex art. 75 van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd. Ook zal hiervoor compensatie plaats dienen te vinden door in de vervangende nieuwbouw nieuwe verblijfsmogelijkheden voor vleermuizen te creëren.

Op grond van de waarnemingen zal in het kader van vermijding en mitigatie altijd gesloopt dienen te worden in een relatief veilige periode en op een voorzichtige manier.

Voor de volledigheid wordt aanbevolen in de periode augustus/september een vervolgonderzoek te laten uitvoeren naar de eventuele aanwezigheid van paarplaatsen van de gewone dwergvleermuis.

In het plangebied werden enkele foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Aangenomen kan worden dat de geplande werkzaamheden geen significant negatieve effecten zullen hebben op de in het plangebied foeragerende exemplaren van deze soort daar het slechts een beperkt aantal individuen betreft waarvoor tijdens de sloop- en nieuwbouwfase in de directe omgeving van het plangebied voldoende alternatieve foerageerbiotopen aanwezig zijn. In het plangebied zal een grote binnentuin worden aangelegd welke in principe voldoende compenseert voor de vernietiging van de momenteel in de vorm van de binnentuinen aanwezige jachtbiotoop. Voor de vernietiging van foerageerbiotoop hoeft dan ook geen ontheffing te worden aangevraagd.